

Sygn. akt II C 1753/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Łodzi, II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Mariola Kaźmierak

Protokolant: sekr. sąd. Dorota Jankiewicz

po rozpoznaniu: w dniu 19 listopada 2014 r. w Łodzi

sprawy z powództwa: T. F. (1) , F. F. (1) i I. F. (1)

przeciwko: Skarbowi Państwa Wojewodzie (...)

o: zapłatę

1. zasądza od Skarbu Państwa Wojewody (...) na rzecz T. F. (1) , F. F. (1) i I. F. (1) kwoty po 12.000 zł (dwanaście tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 października 2012 roku do dnia zapłaty;

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

3. nie obciąża powodów kosztami procesu;

4. odstępuje od obciążenia powodów kosztami sądowymi;

5. nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwotę 541,22 (pięćset czterdzieści jeden złotych, dwadzieścia dwa grosze) tytułem zwrotu nadpłaconej zaliczki na wynagrodzenie biegłego, zaksięgowanej pod poz. 241-1-140711.

Sygn. akt IIC 1753/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 30 listopada 2012 T. F. (1), F. F. (1), I. F. (1) zażądali od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) zapłaty kwot po 501.236,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 25 października 2012 roku z tytułu odszkodowania w związku z wadliwie wydaną decyzją administracyjną Prezydium Rady Narodowej w Ł. z dnia 2 września 1950 roku wywłaszczająca ich poprzednika prawnego. Powodowie wniesli także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego żądania wskazali, iż ich poprzednik prawny I. F. (2) był właścicielem większej nieruchomości rolnej położonej we wsi O., w skład której weszła min. działka Nr (...). Obecnie działka ta stanowi części działki o numerze (...) w obrębie (...), o powierzchni 19,0403 ha i jest wpisana do księgi wieczystej (...). Działka ta na skutek orzeczenia Prezydium Rady Narodowej w Ł. z dnia 2 września 1950 roku została wywłaszczona na podstawie dekretu z 7 kwietnia 1948 roku o wywłaszczeniu majątków zajętych na cele użyteczności publicznej w okresie wojny 1939-1945. Na skutek odwołania powodów Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej decyzją z dnia 26 lipca 2012 roku stwierdził, iż decyzja ta została wydana z naruszeniem prawa.

Na skutek przekształceń i podziałów geodezyjnych nieruchomości wywłaszczona stanowi aktualnie własność (...) Spółka z o.o. w Ł.. Jako podstawę prawną roszczeń powodowie wskazali art. 417¹§ 2 k.c. Dodali, iż na datę wniesienia pozwu nieruchomości jest warta nie mniej niż 1.503.710 złotych

(pozew k- 3-7)

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2012 roku powodowie zostali zwolnieni od kosztów sądowych powyżej 300 zł od każdorazowej należności.

(postanowienie k- 35)

W odpowiedzi na pozew z dnia 13 lutego 2013 roku pozwany reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Wskazał, iż podstawą prawną roszczeń powodów winny być uchylone przepisy art. 160 i 156 kpa. Pozwany zakwestionował posiadanie przez powodów legitymacji do wystąpienia z powództwem. Podniósł, iż brak jest dowodów na posiadanie tytułu własności przez poprzednika prawnego powodów I. F. (2). Ponadto pozwany podniósł, iż poza bezprawnością działania pozwanego – powodowie nie wykazali pozostałych przesłanek jego odpowiedzialności – ani szkody, ani związku przyczynowego. Dodał, iż należy przyjąć, że gdyby kwestionowana decyzja nie została wydana z naruszeniem przepisów prawa i tak zostałaby wydana gdyż były spełnione wszystkie przesłanki do wywłaszczenia wynikające z dekretu z 7.04 1948 roku. Niezgodność z prawem tejże decyzji została stwierdzona na skutek uchybień proceduralnych i braków postępowania dowodowego. Fakt, czy istniały przesłanki do wywłaszczenia winien być przedmiotem oceny sądu w toku niniejszego postępowania. Ponadto pozwany zakwestionował wysokość dochodzonych pozwem kwot, wskazując iż są one zawyżone.

Na koniec pozwany podniósł zarzut winy poszkodowanego w nie uzyskaniu odszkodowania za wywłaszczenie gruntu. Takie zaniechanie stanowiło o przyczynieniu się do powstania szkody. Mimo bowiem istnienia podstaw wynikających z dekretu (art. 4) do domagania się odszkodowania odpowiadającego rzeczywistej stracie, ani poprzednik prawny, ani powodowie nie zgłosili się po nie.

(odpowiedź na pozew k- 40-47)

W dalszym toku postępowania, po odnalezieniu decyzji odmawiających powodom odszkodowania z powodu przedawnienia roszczeń, pozwany podniósł, iż powodowie domagając się odszkodowania, nie kwestionowali legalności decyzji wywłaszczeniowej, a zatem w oparciu o przepis art. 5 k.c. ich roszczenie stanowi nadużycie prawa i nie powinno korzystać z ochrony prawnej.

(pismo k- 81-87)

W odpowiedzi na powyższe, powodowie podnieśli, iż przedmiotowa działka ani w czasie wojny, ani w okresie późniejszym nie była zajęta na potrzeby użyteczności publicznej, ale stanowiła gospodarstwo rolne, a zatem nie podlegała po wywłaszczeniu. Powodowie posiadali ją i uprawiali osobiście bądź przez dzierżawców do 2006 roku, kiedy to fizycznie zostali pozbawieni posiadania. Następnie wystąpili o zwrot nieruchomości, lecz bezskutecznie. Po wtóre, w odpowiedzi na zarzut braku legitymacji procesowej, powołali się na wynikającą z art. 2 § 2 Ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie - moc prawną aktu notarialnego z dnia 28 stycznia 1937 roku jako dokumentu urzędowego, tym samym potwierdzającego fakt nabycia własności gruntu przez ich poprzednika prawnego.

Dodatkowo podnieśli, iż na skutek pozbawienia ich prawa własności nieruchomości ponieśli stratę. Stratę tę wycenili, powołując się na średnie ceny nieruchomości w okolicy.

(pismo procesowe k- 56-61)

W piśmie procesowym z dnia 4 kwietnia 2014 roku powodowie rozszerzyli powództwo, wnosząc o zasądzenie na rzecz każdego z nich kwot po 743.333,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 501.236,67 od dnia 25 października 2012 i od kwoty 242.096,67 od dnia doręczenia pisma z nowym żądaniem pozwaniemu.

(pismo procesowe k- 223-228)

Pozwany nie uznał również powództwa rozszerzonego. W toku procesu stanowiska stron nie uległy zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Na mocy umowy kupna – sprzedaży z dnia 28 stycznia 1937 roku , zawartej przed notariuszem E. A., I. F. (2) nabył od małżonków S. nieruchomość rolną położoną we wsi O., o powierzchni dwie morgi , czyli 1ha 1197,44 m² .

(wypis aktu k- 14-15, rejestr pomiarowy w załączonych aktach wywłaszczeniowych)

Zakupiona działka była częścią większego gospodarstwa rolnego I. F. we wsi O.. Łącznie posiadał on i uprawiał ponad 10 ha ziemi. Mieszkał w odległości kilkuset metrów od gospodarstwa rolnego. Na spornej działce były uprawiane zboża i ziemniaki w czasie wojny przez jakiegoś Niemca, a po wojnie przez I. F. (2). Po śmierci I., uprawą ziemi zajął się F. F. (1), a następnie dzierżawca K.. Ziemia uprawiana była do lat 2005, 2006. Wtedy to teren został ogrodzony i zaadaptowany przez zakład (...), wybudowano hale. Nigdy nie było na działce urządzeń kolejowych. Kolej z tego terenu nie korzystała.

(zeznania świadków K. R. – 00:23:01- 00:26:05, G. D. –00:28:58 – 00:31:26 S. K., 00:32:23 -00:35:46 , S. K. – 00:13:40-00:19.45)

Orzeczeniem z dnia 2 września 1950 roku nr 5-A 1/32/49 Prezydium Rady Narodowej miasta Ł. orzekło wywłaszczenie na rzecz (...) na cele komunikacji kolejowej , na podstawie art. 3 § 1 i art.22§ 1 rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24.09.1934 roku oraz art. 1 i 2 dekretu z dnia 7 kwietnia 1948 roku, między innymi nieruchomości położonej we wsi O. działek numer (...) należących do I. F. (2) .

(decyzja – w aktach wywłaszczeniowych załączonych do niniejszych akt)

Mimo powyższej decyzji działka numer (...) nadal , aż do 2006 roku była we władaniu rodziny F.. I. F. (2) nie występował od odszkodowanie za wywłaszczenie. Na działce (...) zostały przeprowadzone tory kolejowe.

Z wnioskiem o odszkodowanie za obydwie działki wystąpił F. F. (1) w dniu 20 lutego 1975 roku. Decyzją z dnia 17 maja 1976 roku Urząd (...) odmówił ustalenia odszkodowania za wywłaszczenie działki (...) z uwagi na przedawnienie roszczeń. Również decyzja w sprawie odszkodowania za działkę (...) była odmowna z uwagi na przedawnienie.

(zeznania T. F. k- 316 00:42:26-00:46:47, decyzje k-88- 92)

I. F. (2) zmarł w dniu 5 kwietnia 1966 roku. Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi- Widzewa w Łodzi z dnia 31 maja 2006 roku spadek po nim nabyli żona J. F. oraz synowie T. F. (1), F. F. (1), I. F. (1) po 1/4 części każde z nich.

J. F. zmarła w dniu 15 marca 1984 roku . Spadek po niej nabyli , na podstawie ustawy synowie T. F. (1), F. F. (1), I. F. (1) po 1/3 części każdy z nich na mocy postanowienia Rejonowego dla Ł. w Ł. z dnia 12 lipca 2006 roku

(postanowienia k- 16 i 17)

Decyzją numer (...)z dnia 25 sierpnia 2006 roku Prezydent Miasta Ł. odmówił powodom zwrotu spornej nieruchomości.

(decyzja w załączonych aktach wywłaszczeniowych – brak numeracji stron)

Na wniosek powodów , decyzją z dnia 26 lipca 2012 roku , o numerze BOI-4pz-787-R-60/11 Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej stwierdził, że orzeczenie Prezydium Rady Narodowej m. Łodzi z dnia 2 września 1950 roku nr 5-A/1/32/49 w części wywłaszczenia działki położonej we wsi O., parcela (...), o powierzchni 11567 m2, stanowiącej własność I. F. (2) zostało wydane z naruszeniem prawa. Przyczyną wydania orzeczenia o tej treści były stwierdzone przez organ nadzorczy uchybienia w procedurze wywłaszczeniowej. W szczególności nieczytelny protokół rozprawy wywłaszczeniowej oraz fakt odbycia tejże rozprawy wywłaszczeniowej dwa dni po wydaniu decyzji tj. w dniu 4 września 1950 roku . Akta wywłaszczeniowe nie zawierały także dokumentów potwierdzających lub uprawdopodobniających fakt zajęcia nieruchomości przez Skarb Państwa , bądź przedsiębiorstwo państwowe i władania nią. Ponieważ od daty wydania decyzji minęło 10 lat oraz z uwagi na to, iż decyzja wywołała nieodwracalne skutki prawne, organ nadzoru, na podstawie art. 156 § 2 kpa stwierdził wydanie edycji z naruszeniem prawa, a nie jej nieważność.;

(decyzja wraz z uzasadnieniem k- 18-22)

Pismem z dnia 8 października 2012 roku pełnomocnik powodów wezwał Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej do zapłaty na rzecz powodów kwoty 1.503.710 zł z tytułu odszkodowania w terminie 14 dni od otrzymania wezwania. Wezwanie to zostało odebrane w dniu 10 października 2012 r.

(wezwanie k- 23, potwierdzenie odbioru k-27)

W odpowiedzi na powyższe Minister odmówił zapłaty odsyłając powodów na drogę sądową.

(odpowiedź k- 28)

Sporna nieruchomość stanowi obecnie część nieruchomości objętej KW Nr (...), położonej w Ł. przy ul. (...), oznaczonej jako działka o numerze (...), obrębu (...), o powierzchni 19,0444ha. Oznaczona jest jako tereny kolejowe (Tk) oraz droga (dr) – w odniesieniu do 0,0041 ha. Właścicielem nieruchomości jest (...) Spółka z o.o. z siedzibą w Ł. przy ul. (...). Nieruchomość została zabudowana.

(badanie hipoteczne k- 181, wyciąg z ewidencji gruntów k-183, mapa ewidencyjna k- 189)

Wartość parceli numer (...), o powierzchni 1,1567 ha według stanu z dnia 2 września 1950 roku , przeznaczenia zgodnego z wywłaszczeniem i cen z daty 28 lutego 2014 roku **wynosi 845.000 zł**. Ta wartość została ustalona na podstawie art. 134 ustawy o gospodarce nieruchomościami jako wartość odszkodowania za wywłaszczenie .

Wartość gruntu o powierzchni 1,1567 ha, obecnie stanowiący fragment działki (...) według stanu i przeznaczenia oraz cen z daty 28 lutego 2014 roku wynosi **2.230.000 złotych**.

(opinia biegłej Z. T. k- 142 – 172)

Wartość rynkowa prawa własności nieruchomości według stanu i faktycznego sposobu wykorzystywania jako działka rolna na dzień 2 września 1950 i aktualnych cen wynosi **36.000 złotych**.

(opinia biegłej Z. T. k 263-284)

Sąd dokonał następującej oceny dowodów i zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o załączone do akt dokumenty, zeznania świadków , opinię biegłej oraz zeznania powoda T. F. (1). Materiał dowodowy pozwoił Sądowi na ustalenie, w sposób nie budzący wątpliwości, zarówno tytułu prawnego I. F. (2), a następnie jego synów – powodów, fakt rolniczego wykorzystywania działki, zarówno w dacie wywłaszczenia, jak i jeszcze w latach dwutysięcznych, bo do 2005, 2006 roku.

Wreszcie też zgromadzone w postępowaniu wywłaszczeniowym dokumenty wespół z zeznaniami świadków w sprawie niniejszej dały podstawę do ustalenia, iż ani Skarb Państwa, ani kolejowe przedsiębiorstwo państwowe nigdy nie korzystały z działki powodów o numerze 188.

Fakt zaś wydania decyzji z dnia 2 września 1950 roku z naruszeniem prawa jest niewątpliwy, gdyż wynika z prawomocnej decyzji Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej. Decyzja ta jest dla Sądu oraz stron niniejszego postępowania wiążąca.

Wartość nieruchomości Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłej rzeczoznawcy. Opinia ta zasadniczo nie była przez strony kwestionowana. Powodowie zarzucili biegłej nieuprawnione wskazywanie Sądowi w jaki sposób, i w oparciu o jakie przepisy powinien ustalić kwotę odszkodowania. Jest to zarzut o tyle uzasadniony, że Sąd pominął tę część wywodów biegłej, w których wskazuje, że kwota 845.000 zł jest najbardziej odpowiednia w do ustalenia należnego powodom odszkodowania z uwagi na przepisy o gospodarcze nieruchomościami regulujące tę kwestie dla celu wywłaszczenia. Do oceny tej biegła nie była uprawniona.

W pozostałym zakresie opinię tę Sąd przyjął dla poczynionych ustaleń jako wyjątkowo rzetelną, kompetentną i zawierającą wszystkie cechy prawidłowo sporządzonej opinii, wynikające z art. 285 k.p.c. Przedłożone operaty są kompletne, zawierają zarówno szerokie badanie rynku, jak i niezbędne wyjaśnienia przyjętej metodologii. Wnioski opinii są spójne i logiczne. Biegła odpowiedziała wyczerpująco na wszystkie pytania stron.

Sąd oddalił wnioski dowodowy pełnomocnika strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy na okoliczność ustalenia jakie odszkodowanie otrzymałby poprzednik prawny powodów, które zostałyby poddane waloryzacji. Wniosek ów Sąd potraktował jako zbędny dla potrzeb niniejszego postępowania i powodujący jedynie niepotrzebne podrożenie i przedłużenie procesu. Kwota jaką otrzymałby hipotetycznie poprzednik prawny, nie ma bowiem żadnego wpływu na własne prawo powodów do odszkodowania za wydaną z naruszeniem przepisów prawa decyzję. Roszczenie zaś samych powodów o wypłatę odszkodowania w postępowaniu administracyjnym zostało oddalone z uwagi na przedawnienie.

Sąd oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika powodów zgłoszone na ostatniej rozprawie o zwrócenie się do notariusza o nadesłanie aktów notarialnych dotyczących spornej nieruchomości z dwóch powodów. Po pierwsze jako zmierzające do przedłużenia postępowania i zbędne dla rozpoznania sprawy powodów. Po drugie, w oparciu o przepis art. 110. § 1. Ustawy prawo o notariacie z dnia 14 lutego 1991 roku, (DZ.U. z 2014 roku, poz 164) wypisy aktu notarialnego wydaje się stronom aktu lub osobom, dla których zastrzeżono w akcie prawo otrzymania wypisu, a także ich następcom prawnym. Nie ma zatem żadnych podstaw prawnych po temu aby Sąd wystąpił z takim żądaniem.

Podstawa prawna roszczenia powodów nie była między stronami sporna. Jest nią przepis art. 160 § 1 kpa. Stosownie do treści przepisu art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) zmiany wprowadzone ustawą nie mają zastosowania do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed wejściem w życie ustawy. Zatem przepis art. 160 kpa znajduje zastosowanie do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie przed dniem 1 września 2004 r. ostatecznych decyzji administracyjnych, których nieważność bądź wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 KPA zostały stwierdzone przed jak i po tej dacie. Jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji, odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 KPA nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji. (tak też uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31.03.2011 roku, IIICZP 112/10, OSNC Nr 7-8/2011, poz 75, I CSK 524/08, wyrok SN - Izba Cywilna z dnia 16-04-2009 Legalis, IV CSK 230/10 - wyrok SN - Izba Cywilna z dnia 07-04-2011, Legalis)

Stosownie do treści powołanego przepisu 160 § 1 kpa. stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji służy roszczenie odszkodowawcze za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie.

Do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu Cywilnego, z wyłączeniem art. 418 . Odszkodowanie przysługuje od organu , który wydał decyzję (...) -§ 3

Powołane przepisy w połączeniu z przepisami Kodeksu Cywilnego regulującymi zasady odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa przewidują konieczność zaistnienia trzech przesłanek odpowiedzialności:

- szkody,

- wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 kpa oraz stwierdzenia nieważności tejże decyzji lub stwierdzenia jej wydania z naruszeniem prawa

- i związku przyczynowego pomiędzy powstaniem szkody a wydaniem decyzji .

W rozpoznawanej sprawie niesporną jest okoliczność, iż to Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...) jest legitymowany do występowania w charakterze pozwanego na mocy art. 36 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i pracownikach samorządowych (Dz. U Nr 32, poz. 191). Przepis ten statuuje ogólną zasadę przejęcia przez gminy zobowiązań i wierzytelności rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego. Jednak od tej zasady przewidziano wyjątki. Zgodnie z art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy zobowiązania i wierzytelności rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego i stopnia wojewódzkiego wynikające z prawomocnych orzeczeń sądowych i decyzji administracyjnych wydanych przed dniem 27 maja 1990 r. przejął Skarb Państwa (tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 lutego 2013 r. I A Ca 170/11. Legalis).

Również legitymacja procesowa czynna powodów nie powinna budzić wątpliwości. Przedłożyli oni bowiem zarówno w toku postępowania wywłaszczeniowego jak i do akt niniejszego postępowania wypis aktu notarialnego z 28 stycznia 1937 roku jako dokument urzędowy potwierdzający fakt nabycia nieruchomości. Poza nim w aktach wywłaszczeniowych znajdują się także rejestry pomiarowe, dokumenty geodezyjne i ewidencyjne wskazujące jednoznacznie na posiadanie przez poprzednika prawnego tytułu do spornej nieruchomości. Nie posiadanie księgi wieczystej w okresie przed i powojennej Polski jest niczym szczególnym. Poprzednik prawny pozwanego, wydając kwestionowaną decyzję nie miał wątpliwości co do posiadania przez I. F. (2) tytułu własności nieruchomości, której to go pozbawił. W aktach wywłaszczeniowych znajdują się dokumenty geodezyjne i mapy parceli, na podstawie których były ustalane zarówno pochodzenie jak i położenie poszczególnych działek. Takie badanie przeprowadziła również w toku sporu biegła. Fakt następstwa prawnego po I. powodowie wykazali postanowieniami Sądu o stwierdzeniu nabycia spadku.

Okolicznością bezsporną jest fakt wydania decyzji z dnia 2 września 1950 roku z naruszeniem prawa , potwierdzony decyzją nadzorcą Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 26 lipca 2012 roku.

Przedmiotem sporu były objęte dwie pozostałe przesłanki odpowiedzialności pozwanego.

Jeżeli chodzi o szkodę rozumianą jako uszczerbek w dobrach prawnie chronionych uznać należy, iż niewątpliwie na skutek wadliwie wydanej decyzji poprzednik prawny powodów, a na skutek dziedziczenia również powodowie zostali pozbawieni prawa własności nieruchomości, która to jako dobro majątkowe weszłaby do spadku gdyby nie sporna decyzja.

Nieruchomość powodów została wywłaszczona na podstawie dekretu z dnia 7 kwietnia 1948 roku o wywłaszczeniu majątków zajętych na cele użyteczności publicznej w okresie wojny 1939-1945 (Dz. U. Nr 20, poz. 138) oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24 września 1934 roku (Dz. U. z 1939 , nr 31, poz. 205). Aby wywłaszczenie było zgodne z powołanymi przepisami koniecznym było ustalenie , że nieruchomość została zajęta w okresie wojny na cele określone w art. 2 pkt 1 dekretu . Po drugie w dacie wejścia w życie dekretu tj. 16 kwietnia 1948 roku nieruchomość ta znajdowała się we władaniu Skarbu Państwa , samorządu terytorialnego lub przedsiębiorstwa państwowego. Po trzecie w momencie wywłaszczenia musiała być użytkowana na cele wymienione w art. 2 pkt 1

dekretu lub była przewidziana na takie cele w planach zagospodarowania funduszy publicznych. Cele wyłączenia to min. budowa, rozwój i utrzymanie urządzeń komunikacji publicznej, cele wojskowe, ulice, place publiczne, skwery, parki (itp.).

Z ustaleń dokonanych w toku postępowania administracyjnego i przez Sąd w rozpoznawanej sprawie wynika, iż działka numer (...) nie była zajęta, ani wykorzystywana na cele użyteczności publicznej przez kolej, a była wykorzystywana wyłącznie rolniczo. Te okoliczności potwierdzają zeznania wszystkich świadków oraz powoda. Okoliczność tę pośrednio potwierdza pismo z 4 listopada 1971 roku (k- 62 akt), z którego wynika, iż sporną decyzją wyłączeniową objęto działki stanowiące mienie opuszczone oraz pozostające nadal we władaniu dotychczasowych właścicieli. Jak wskazano w uzasadnieniu decyzji Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej wnioskodawca wyłączenia nie ustalił, a organ wyłączeniowy nie zweryfikował, które działki zawnioskowane do wyłączenia spełniają przesłanki, a które są w dalszym ciągu w użytkowaniu dotychczasowych właścicieli. Poprzednik prawny pozwanej posiadał zatem wiedzę o nieprawidłowościach, ale z tą wiedzą nie zrobił nic.

Niewątpliwie pomiędzy wydaniem wadliwej decyzji a wyrządzeniem szkody powodom zachodzi adekwatny związek przyczynowy określony w przepisie art. 361 k.c. Wbrew twierdzeniom pozwanej gdyby postępowanie wyłączeniowe przeprowadzono w sposób prawidłowy, zwołano na czas rozprawę, ustalono jaki charakter mają działki z wykazu oraz w czym użytkowaniu one się znajdują, to decyzja nie zapadłaby. Tym samym ojciec powodów nadal byłby właścicielem działki.

Wysokość odszkodowania dochodzonego w oparciu o art. 160 KPA jest ustalana zgodnie z odesłaniem przewidzianym w § 2 art. 160 KPA na podstawie art. 363 § 2 KC czyli według stanu nieruchomości w czasie wydania bezprawnej decyzji i według cen aktualnych. Wysokość odszkodowania winna wyrównywać różnicę pomiędzy obecnym stanem majątkowym poszkodowanego a tym stanem, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę tj. hipotetycznym. Teoria różnicy pozwala określić szkodę jako różnicę dwóch stanów w sferze majątkowej: hipotetycznego i obecnego - w chwili orzekania, będącego następstwem zdarzenia, które szkodę wywołało (tak też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 lutego 2013 r. I ACa 170/11. Legalis i wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 grudnia 2012 r. I ACa 54/12, Legalis)

Z trzech wariantów wyceny biegłej, Sąd przyjął, iż najbardziej adekwatną do rozmiaru rzeczywistej szkody powodów będzie kwota 36.000 złotych. Kwota ta odpowiada bowiem wartości nieruchomości rolnej i odzwierciedla jej faktyczny sposób wykorzystywania jako rolnej. Powodowie bowiem w sposób konsekwentny podnosili, iż właśnie taki charakter ta nieruchomość miała i dlatego, że była uprawiana rolniczo nie podlegała wyłączeniu. Jest to rozumowanie logiczne i konsekwentne.

Nie można było przyjąć wartości według celu wyłączenia, bo cel ten został skutecznie obalony w toku sporu. Ustalono bowiem, że nieruchomość nie była wykorzystywana na cele kolejowe. Powoływany w operacie przez biegłą art. 130 ustawy o gospodarce nieruchomościami ma zastosowanie do wyliczenia odszkodowania w celu wyłączenia przez organy administracyjne. Niniejsze postępowanie takiego celu nie ma. Jest postępowaniem odszkodowawczym i mają do niego zastosowanie powołane wyżej przepisy kpa oraz kodeksu cywilnego odnośnie ustalania odszkodowania. W szczególności przepis art. 160 kpa i 363 k.c. Ustaleniu podlega bowiem wysokość rzeczywistego uszczerbku majątkowego. Przepisy art. 130 i następane ustawy o gospodarce nieruchomościami mogą stanowić jedynie co najwyżej wskazówkę interpretacyjną.

Sąd nie podzielił stanowiska powodów, że do ustalenia wysokości szkody odpowiednią jest aktualna wartość nieruchomości, wedle aktualnego jej przeznaczenia i sposobu wykorzystywania. Takie założenie prowadziłoby do wypaczenia obrazu rzeczywistej sytuacji powodów. W świetle utrwalonego już orzecznictwa, w tym powołanego wyżej, ceny i przeznaczenie nieruchomości muszą łączyć się ze szkodzącą decyzją. Ustalenie zaś aktualnego stanu rzeczy powoduje oderwanie od tejszy decyzji, która legła u podstaw roszczeń powodów.

Fakt wykorzystywania nieruchomości przez powodów do 2006 roku ma tutaj bardzo istotne znaczenie . Powodowie bowiem nie zostali pozbawieni rzeczywistego władztwa nad rzeczą , korzystali z niej i czerpali pożytki.

Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów kwoty po 12.000 zł czyli po 1/3 części wynikającej z ułamka w dziedziczeniu.

O odsetkach Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 481 k.c. od dat wymagalności, tj. od wezwań do zapłaty (art. 455 KC), w każdym przypadku z uwzględnieniem 14-dniowego terminu na spełnienie świadczenia. Wezwanie to zostało wystosowane do Ministra i odebrane przezeń 10 października 2012 roku. W wezwaniu był wyznaczony 14 dniowy termin do zapłaty, a zatem żądanie odsetek od dnia od 25 października 2012 jest zasadne. Sąd przychylił się do stanowiska prezentowanego przez powodów, że odsetki mają charakter odszkodowawczy a nie waloryzacyjny i ich zadaniem jest zrekompensowanie uprawnionemu faktowi niedokonania zapłaty w terminie, wynikającym w tym wypadku z daty wezwania do zapłaty. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 września 2012 r., V CSK 379/11), w przypadku szkód, które są wyrządzone czynem niedozwolonym, wezwanie przez poszkodowanego osoby odpowiedzialnej do zapłaty odszkodowania w określonej wysokości stanowi o wymagalności roszczenia, o której jest mowa w art. 455 KC w wypadku zobowiązań bezterminowych. W konsekwencji wymagalność roszczenia pieniężnego jest podstawą żądania odsetek za czas opóźnienia, gdy po stronie dłużnika nastąpi opóźnienie ze spełnieniem świadczenia (art. 481 § 1 KC).

Sąd nie podziela stanowiska zaprezentowanego przez pełnomocnika pozwanego na ostatniej rozprawie, że wezwanie jest bezskuteczne, bo skierowane do Ministra. Wezwanie zostało skierowane do Skarbu Państwa – reprezentowanego przez Ministra, czyli organu administracji wyższego szczebla niż Wojewoda . Dłużnikiem jest Skarbu Państwa, a nie jego organ. Warto zwrócić uwagę, że Minister odesłał powodów nie do Wojewody lecz do Sądu z roszczeniem odszkodowawczym. Dlatego też przyjąć należy, że wezwanie było skuteczne.

Jako bezzasadny Sąd potraktował zgłoszony przez pozwanego zarzut winy poszkodowanego, polegający na nie zgłoszeniu się po odszkodowanie przez ich poprzednika prawnego. Z zarzutu tego pozwany wycofał się, po odnalezieniu decyzji odmawiających zapłaty odszkodowania wobec przedawnienia roszczeń, przekształcając go niejako w zarzut nadużycia prawa – art. 5 k.c. Sąd potraktował ów zarzut jako pozbawiony jakichkolwiek podstaw. Fakt bowiem wykorzystywania przez obywatela wszelkich dostępnych prawnie metod dochodzenia ochrony praw za takowe nadużycie nie może uchodzić. Powodowie bowiem po utracie posiadania nieruchomości – najpierw wszczęli tryb administracyjny aby uzyskać odszkodowanie, które to zostało oddalone, a następnie uzyskawszy decyzję Ministra , wystąpili na drogę procesu cywilnego. Powodowie utracili własność i żądają jedynie ekwiwalentu za tę utratę. Sąd nie znajduje w tej postawie nic nagannego.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. i nie obciążył nimi powodów. Wygrali proces zaledwie w 1,6 % . Powodowie byli bowiem subiektywnie przekonani no słuszności swych roszczeń. Kwestia wysokości odszkodowania jest sprawą sporną i oceną. Ponadto byli częściowo zwolnieni od kosztów sądowych , a zatem znajdują się w dość trudnej sytuacji materialnej.

Z tych samych względów, w oparciu o przepis art. 113 ust. 4 Ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2012 roku, poz. 1101) Sąd odstąpił od obciążenia powodów kosztami sądowymi. Na uwagę zasługuje fakt, iż powodowie część kosztów sądowych pokryli. W sumie ponieśli z tego tytułu 2.881,62 złotych. Biorąc pod uwagę sytuację materialną powodów jest to kwota nie mała.

W oparciu o art. 84 ust. 1 powołanej wyżej ustawy Sąd orzekł o zwrocie na rzecz pozwanego nadpłaconej zaliczki na wydatki.